

Затверджено
Протокол Загальних зборів акціонерів
публічного акціонерного товариства
"Розрахунковий центр з обслуговування
договорів на фінансових ринках"
"27" квітня 2018 р. № 2

Звіт Правління ПАТ "Розрахунковий центр" за 2017 рік

Протягом 2017 року, ПАТ «Розрахунковий центр» (далі – Розрахунковий центр або Банк) продовжував роботу із забезпечення виконання покладених на нього Статутом та законодавством України функцій. Пріоритетом залишилися надання якісних послуг клієнтам, вдосконалення технологічних процесів та програмного забезпечення.

У 2017 році Правлінням було забезпечено реалізацію наступних завдань:

- у зв'язку зі зміною акціонерного та банківського законодавства розроблено нові редакції Статуту Розрахункового центру, внутрішніх положень про органи управління та введено їх в дію після затвердження на загальних зборах акціонерів;
- успішне проведення докапіталізації Розрахункового центру відповідно до рішень Ради та Загальних зборів;
- розпочато створення віддаленого пункту резервування та відновлення діяльності відповідно до вимог Національного банку України з інформаційної безпеки;
- повністю відновлено всі інформаційні системи Банку після масштабної кібератаки у червні 2017 року;
- на виконання рішення Ради проведено скорочення штату в жовтні 2017 року майже на 30% (що складає загальне скорочення персоналу майже на 40% в порівнянні з 2016 роком);
- організовано роботу Банку відповідно до нової організаційної структури, приведено у відповідність внутрішні документи;
- розроблено Бюджет на 2018 рік та Стратегію на 2018 – 2019 роки;
- розроблено та впроваджено нову систему тарифікації послуг Розрахункового центру;
- розроблені базові принципи нової системи оцінки та оплати праці із застосуванням ключових показників ефективності;
- впроваджено систему рейтингування учасників клірингу з щотижневим оприлюдненням інформації на сайті Розрахункового центру;
- впроваджено контроль за операціями з пов'язаними особами, контроль за угодами із заінтересованістю та управління конфліктом інтересів;
- розпочато роботи з впровадження гарантованих розрахунків без використання стовідсоткового попереднього депонування коштів та / або цінних паперів;
- впроваджено у бухгалтерському обліку Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 "Фінансові інструменти".

Також, відповідно до вимог НБУ, продовжено роботи із впровадження повнофункціональної Системи управління інформаційною безпекою (СУІБ): розроблено, переглянуто та актуалізовано внутрішні документи, впроваджено належні рівні контролів та захисту інформації, розроблено План забезпечення безперервного функціонування та відновлення критичних інформаційних систем, визначено перелік критичних бізнес-процесів, зроблено їх опис та розроблені технологічні карти їх взаємодії.

У 2017 році Правлінням затверджено Тарифну політику Розрахункового центру, відповідно до якої здійснено аналіз ефективності тарифів Банку та розроблено нову систему

тарифікації. Нові тарифи на послуги Розрахункового центру встановлені на економічно обґрунтованому рівні та набрали чинності з 01 січня 2018 року.

Варто зазначити, що у 2017 році тривало листування з Антимонопольним комітетом України з приводу тарифів Розрахункового центру. Так, Розрахунковим центром на відповідні запити АМКУ було надано ґрунтовні пояснення та докладну інформацію щодо процесів оплати праці у Розрахунковому центрі, принципів формування та визначення належних до виплати сум винагород працівникам Банку та принципів розрахунку собівартості послуг. Станом на кінець 2017 року листування з АМКУ триває, відповідних рішень не винесено.

Протягом 2017 року Розрахунковий центр перевірявся Державною аудиторською службою, Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, головним управлінням ДФС у м. Києві та Національним банком України (діагностичне обстеження). Загалом, жодною із перевірок не виявлено суттєвих порушень у діяльності Розрахункового центру, всі недоліки за результатами перевірок були виправлені, рекомендації виконані, про що Правління повідомляло голову Спостережної ради.

На сьогодні Розрахунковий центр залишається єдиним банком в Україні, який виконує функції із забезпечення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, вчиненими на фондовій біржі та поза фондовою біржею, якщо проводяться розрахунки за принципом "поставка цінних паперів проти оплати". Також наразі Розрахунковий центр виконує функції центрального контрагента та є єдиною в Україні кліринговою установою.

В той же час, у 2017 році Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку за участю Європейського банку реконструкції та розвитку залучила консалтингову компанію Oliver Wyman для аудиту пост-трейдингової інфраструктури фінансового ринку України. Після опитування учасників і декількох зустрічей, представники компанії Oliver Wyman представили детальні рекомендації щодо функціонування Розрахункового центру в якості повноцінного Центрального Контрагента. У цій рекомендації зазначалось, що Розрахунковий центр має відмовитись від банківської ліцензії, впровадити гарантовані розрахунки у режимі Т+н для високоліквідних активів та розробити вимоги для нового програмного забезпечення, що дозволить розпочати пошук потенційних ІТ-компаній. З урахуванням наданих рекомендацій Національний банк України та НКЦПФР уклали меморандум про співпрацю, відповідні позиції якого знайшли своє відображення у Стратегії розвитку Розрахункового центру, затвердженій Радою на 2018 – 2019 роки.

Станом на 31 грудня 2017 року статутний капітал Розрахункового центру становить 206 700 000 гривень, а частка Національного банку України в статутному капіталі складає 83,55%.

Розрахунковий центр закінчив 2017 рік з чистим прибутком 5,5 млн. гривень.

Організаційна структура та кадрове забезпечення

В 2017 році у Розрахунковому центрі за рішенням Ради було змінено організаційну структуру.

У новій організаційній структурі відображено бачення Ради, відповідно до якого Розрахунковий центр фактично не є класичним банком, а виконує функціонал небанківської фінансової установи, що є спрощеним варіантом центрального контрагента.

Зміни у організаційній структурі Розрахункового центру не відбувались з 2014 року.

Так, за рішенням Ради, прийнятим у червні, з жовтня 2017 року була суттєво скорочена кількість структурних підрозділів:

- управлінь – з 11 до 4,
- підпорядкованих відділів – з 29 до 11,
- самостійних відділів та служб – з 7 до 4.

У зв'язку зі змінами в організаційній структурі та встановлених Радою обмежень розміру витрат на оплату праці у Розрахунковому центрі було проведено скорочення штату, внаслідок чого у період з червня по жовтень було звільнено 17 працівників.

Станом на початок 2017 року чисельність працівників становила 70 осіб (в тому числі 6 працівників, які перебувають у відпустці по догляду за дитиною).

Вже станом на кінець 2017 року за рахунок оптимізації робочих процесів та проведених скорочень чисельність працівників Розрахункового центру, які працюють на умовах повного робочого дня, була зменшена до 44 осіб.

Варто зазначити, що максимальну кількість працівників у Розрахунковому центрі було зафіксовано станом на початок 2015 року, коли вона складала 112 осіб.

На сьогодні, відповідно до організаційної структури, у Розрахунковому центрі діють:

- управління забезпечення розрахунків (робота з клієнтами, операційна діяльність, клірингові операції),
- управління інформаційних технологій (розробка та супроводження програмного забезпечення, системне адміністрування),
- управління бухгалтерського обліку,
- управління комплаєнс-контролю (правове, методологічне та кадрове забезпечення),
- відділ інформаційної безпеки,
- адміністративний відділ (господарське забезпечення та діловодство, охорона праці),
- відділ з управління ризиками та служба внутрішнього аудиту.

Робота з клієнтами та операційна діяльність

Упродовж звітного року Розрахунковим центром постійно проводилась робота з ідентифікації, верифікації, уточнення інформації та вивчення клієнтів у порядку та у випадках, передбачених внутрішніми документами Розрахункового центру, що регламентують порядок відкриття, функціонування та закриття рахунків, а також внутрішніми документами з питань фінансового моніторингу.

Протягом 2017 року було:

- клірингових рахунків/субрахунків учасників клірингу:
 - відкрито 80;
 - закрито 93;
- клірингових субрахунків клієнтів учасників клірингу:
 - відкрито 303;
 - закрито 188;
- поточних рахунків:
 - відкрито 14;
 - закрито 14;
- кореспондентських рахунків:
 - відкрито 1;
 - закрито 10.

Всього станом на кінець 2017 року у Розрахунковому центрі відкрито:

- 678 рахунків/субрахунків учасників клірингу (171 учасник клірингу);
- 1248 субрахунків клієнтів учасників клірингу;
- 188 поточних рахунків;

– 72 кореспондентських рахунка.

Варто зазначити, що 50 клієнтів, які мають відкриті у Розрахунковому центрі рахунки, фактично є заблокованими з різних причин (заборгованість по оплаті послуг, фінансовий моніторинг, анулювання або припинення дії ліцензії) та не отримують клірингових послуг.

Так, кількість клієнтів, які оплачують клірингові послуги Розрахункового центру зменшилась у 2016 році з 226 до 136 учасників та у 2017 році – до 121.

Клірингова діяльність

Загальна кількість договорів щодо державних цінних паперів, укладених на фондових біржах у 2017 році, кліринг та розрахунки за якими здійснював Розрахунковий центр, склала 17 тисяч угод, що перевищує аналогічний показник попереднього періоду на 18%. Загальна сума цих договорів у порівнянні з попереднім періодом збільшилася несуттєво (менше 1%) та склала 293,4 млрд. грн.

При цьому, показники ринку корпоративних цінних паперів у порівнянні з попереднім періодом суттєво зменшилися. Так, загальна кількість договорів щодо корпоративних цінних паперів, укладених на фондових біржах у 2017 році зменшилася на 19% (з 234 до 190 тисяч угод), а загальна сума цих договорів – на 27% (з 11,7 до 8,5 млрд. грн.)

Протягом 2017 року Розрахунковим центром було прийнято від фондових бірж та опрацьовано більше 12 тисяч біржових реєстрів.

В той же час у 2017 році спостерігалось збільшення кількості операцій на позабіржовому ринку. Так, поза фондовою біржею було укладено 255 договорів щодо державних цінних паперів, розрахунки за якими здійснювались Розрахунковим центром, на загальну суму 8,4 млрд. грн. (у порівнянні з 2016 роком показники збільшились на 28% та 155% відповідно)

На відміну від 2016 року, у якому взагалі не укладались угоди поза фондовими біржами за корпоративними цінними паперами (з дотриманням принципу "поставка цінних паперів проти оплати"), протягом 2017 року було укладено 16 відповідних договорів на загальну суму 6,5 млн. грн.

Наприкінці 2017 року, з метою впровадження основних засад Стратегії розвитку Розрахункового центру на 2018 – 2019 роки, було розроблено за затверджено зміни до Правил Розрахункового центру та Правил клірингу щодо запровадження розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, що гарантуються гарантійним забезпеченням без використання стовідсоткового попереднього депонування коштів та/або цінних паперів перед укладанням правочинів щодо цінних паперів. Наразі вказані документи знаходяться на погодженні та реєстрації в Національному банку України.

Фінансовий моніторинг

Протягом 2017 року для проведення аналізу з фінансового моніторингу було відібрано 20 028 операцій клієнтів. Із зазначеної їх кількості до Спеціально уповноваженого органу надіслано 2061 інформаційне повідомлення, а саме: стосовно фінансових операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу 1 860 повідомлень, внутрішньому – 201.

За 2017 рік до Банку надійшло 124 запитів Держфінмоніторингу. На всі запити інформація була надана до Спеціально уповноваженого органу в обсягах та у строки визначені законодавством.

Протягом 2017 року підрозділом фінансового моніторингу на постійній основі проводились заходи щодо оновлення внутрішніх документів Банку з питань фінансового

моніторингу та відповідні навчальні заходи працівників структурних підрозділів з зазначених питань.

У 2017 році також проведено доопрацювання та впровадження до робочого модуля «Фінансовий моніторинг» програмного забезпечення щодо імпортування та функціонування внутрішніх довідників Банку щодо осіб, на яких накладено міжнародні санкції та що можуть бути пов'язаними із здійсненням терористичної діяльності.

Розвиток та функціонування інформаційних систем

Для забезпечення здійснення клірингової діяльності Розрахунковий центр використовує власноруч спроектовані, розроблені та впроваджені в промислову експлуатацію програмний комплекс «Клірингова система» та сумісний з ним програмний комплекс «Інтернет-кліринг», призначений для дистанційного управління кліринговими рахунками з боку брокерів та одержання ними інформації про проведені розрахунково-клірингові операції.

Протягом 2017 року зазначені програмні комплекси зазнали змін, в них розроблювались нові функції та операції, доопрацьовувались існуючі підсистеми.

Протягом звітного періоду було також оновлено та модернізовано систему автоматизації банку (САБ) «БАРС Міленіум», що знаходиться в промисловій експлуатації, та сумісну з нею систему CORP2 «Інтернет-банкінг», призначену для дистанційного управління поточними і кореспондентськими рахунками в національній валюті, а також для розкриття інформації про проведення грошових розрахунків за результатами клірингу.

У 2017 році також оновлювалась система бухгалтерського обліку господарських операцій – ProFIX/Suite та було впроваджено у промислову експлуатацію нову версію програмного забезпечення SWIFT Alliance Entry 7.1.40 (стандарт 2017 року) на основному та резервному серверах SWIFT.

Повний перелік доопрацювань та модернізацій інформаційних систем наведений у додатку 1 до цього Звіту.

Електронний документообіг

Для організації електронного обміну інформацією Розрахунковий центр використовує Систему правового електронного документообігу (СПЕД). В тому числі за допомогою цього програмного комплексу подається звітність до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Упродовж 2017 року за допомогою СПЕД з використанням електронного цифрового підпису було відправлено / отримано понад 52 000 документів. За допомогою СПЕД Розрахунковий центр щоденно відправляє виписки про стан клірингових рахунків / субрахунків, виписки про операції та переліки правочинів, а щомісяця клієнтам відправляються акти приймання-передачі послуг за укладеними договорами.

Протягом 2017 року фахівцями Розрахункового центру було згенеровано понад 840 сертифікатів ключів для клієнтів систем Інтернет-банкінг та Інтернет-кліринг.

Фінансова діяльність та бухгалтерський облік

У 2017 році було складено річний фінансовий звіт Розрахункового центру за 2016 рік. Річна звітність, як окрема, так і консолідована, підтверджена незалежними аудиторами та затверджена на річних загальних зборах акціонерів 27 квітня 2017 року.

В рамках підготовки до складання річної фінансової звітності за 2017 рік:

- організовано проведення та оформлення результатів повної інвентаризації активів і зобов'язань Розрахункового центру станом на 01.11.2017 р.
- без залучення зовнішніх компаній (аудиторів чи незалежних оцінювачів) в грудні 2017 року проведено тест щодо знецінення основних засобів групи «Будівлі службові» згідно з вимогами МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 36 «Зменшення корисності активів»
- сформовано проміжну скорочену окрему та консолідовану фінансову звітність Банку у 2017 році згідно з вимогами МСФЗ 34 «Проміжна фінансова звітність»
- здійснено підготовку та запровадження МСФЗ 9.

На початку року Правлінням затверджено кошторис доходів та витрат Розрахункового центру на 2017 рік на основі проекту розробленого Бюджету та впроваджено управлінський контроль за його дотриманням.

Також у 2017 році впроваджено контроль за виконанням договорів, які укладаються для забезпечення господарської діяльності Розрахункового центру, з метою оптимізації витрат і підготовлено аналітичні та статистичні дані для складання Бюджету Розрахункового центру на 2018 рік.

Протягом 2017 року за рахунок власних коштів та коштів клієнтів були здійснені операції з придбання у портфель Розрахункового центру депозитних сертифікатів на загальну суму близько 35 мільярдів гривень. За результатами даних вкладень протягом 2017 року було отримано дохід у розмірі 26,8 мільйонів гривень.

Внутрішні документи та методологічне забезпечення

Протягом звітного періоду постійно оновлювалась внутрішня нормативна база: було розроблено цілу низку нових внутрішніх документів та внесено зміни до діючих документів, що регламентують діяльність Розрахункового центру.

У зв'язку зі змінами законодавства та затвердженням нової організаційної структури Розрахункового центру, було внесено зміни у ряд внутрішніх документів (положення, регламенти, порядки), які регулюють діяльність та взаємодію підрозділів Розрахункового центру. Вносились зміни до внутрішніх документів, які регламентують роботу комітетів Банку, роботу з клієнтами, управління інформаційною безпекою, порядок проведення клірингових операцій та процедур внутрішнього контролю.

У додатку до цього звіту наведено повний перелік внутрішніх документів, які були затвержені Правлінням протягом 2017 року (нові або у нових редакціях).

Участь у нормотворчій діяльності

Протягом звітного періоду Правлінням забезпечена участь фахівців Розрахункового центру у нормотворчій діяльності державних органів, які регулюють діяльність Розрахункового центру. Так, підготовлено та подано пропозиції до таких проектів законодавчих та нормативних актів:

- проекту рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Порядку реєстрації випусків акцій при спрощеній процедурі реорганізації та капіталізації банків»,
- проекту рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Змін до Порядку та умов видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів)»,
- проекту рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на

- фондовому ринку (ринку цінних паперів) – депозитарної діяльності та клірингової діяльності»,
- проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках».

Правове забезпечення професійної та господарської діяльності

У зв'язку зі змінами законодавства (щодо необов'язковості використання печаток тощо) у 2017 році внесено зміни до всіх типових умов договорів для клієнтів ПАТ "Розрахунковий центр", а також розроблено зміни до типових умов договору про обслуговування в системі інтернет-банкінг та договору про обслуговування в системі інтернет-клірингу щодо отримання клієнтами в користування носіїв ключової інформації.

У зв'язку з виробничими потребами розроблено типові умови нових додаткових договорів, зокрема: до договору про банківський рахунок щодо виплати процентів; до договору про клірингове обслуговування щодо переказу коштів на/з рахунків для здійснення розрахунків з поточного/кореспондентського рахунку та на поточний/кореспондентський рахунок клієнтів учасника клірингу, відкритий в ПАТ "Розрахунковий центр".

Розрахунковий центр постійно отримує документи щодо примусового списання коштів з рахунків клієнтів (платіжні вимоги-доручення, інкасові доручення) та постанови державних виконавців та рішень судів про арешти майна (грошових коштів) – всього за 2017 рік отримано та опрацьовано 132 документа.

Також здійснено правовий аналіз 26 ухвал суду про надання тимчасового доступу та забезпечено їх виконання.

Протягом 2017 року юристи Розрахункового центру взяли участь у судових засіданнях за трудовими спорами з колишніми членами Правління Розрахункового центру (звільнені Спостережною радою у 2015 році), за результатами яких було відмовлено Касмінко Н.А. у задоволенні позову за нововиявленими обставинами; у касаційній інстанції забезпечено скасування рішень судів першої та апеляційної інстанцій та повернено справу Ходаковського В.В. на повторний розгляд першою інстанцією.

В кінці 2017 році, у зв'язку з новаціями господарського процесуального законодавства внаслідок судової реформи, Правлінням було забезпечено участь Розрахункового центру як позивача у справі про стягнення заборгованості та штрафних санкцій на користь Розрахункового центру з використанням процедури наказного провадження у сумі 6 300,00 грн.

Протягом звітного року Розрахунковим центром було подано 23 претензії та 3 вимоги кредитора до боржників-клієнтів у порядку передбаченому Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", Цивільним кодексом України та Законом України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" на загальну суму 122 228,9 гривень, з яких претензії на суму 39 482,43 грн було задоволено.

У 2017 році Правлінням забезпечено розробку проектів внутрішніх документів, затвердження яких відноситься до компетенції інших органів управління:

- Принципи (кодекс) корпоративного управління,
- Кодекс корпоративної етики,
- Положення про операції з пов'язаними особами,
- Положення про діяльність структурних підрозділів,
- Політика управління та контролю ризиків,
- Положення про внутрішній контроль.

Інформаційна безпека

З метою дотримання законодавчо встановлених вимог щодо функціонування системи управління інформаційною безпекою у 2017 році Правлінням Розрахункового центру було впроваджено контроль за доступом до інформаційних ресурсів Розрахункового центру, а також моніторинг та виявлення можливих каналів несанкціонованого витоку службової інформації з систем Розрахункового центру.

На виконання розроблених та затверджених внутрішніх документів з питань СУІБ також було:

- реалізовано вимоги Політики антивірусної безпеки шляхом впровадження в мережі та інформаційних системах Розрахункового центру антивірусного захисту за допомогою надійних ліцензованих (Windows Defender та ESET NOD 32) та freeware (ClamAV) антивірусних та антиспамових (DSpam) систем;
- реалізовано та впроваджено в приміщеннях Розрахункового центру вимог Політики безпеки приміщень, обладнання і персоналу, шляхом забезпечення цілодобової охорони та відеоспостереження, розмежування та контролю доступу до приміщень,
- побудовані відповідні серверні кімнати (у резервному центрі обробки даних) та інші приміщення для розміщення обладнання та програмного забезпечення із взаємодії з СЕП НБУ та електронних архівів з особливо важливою інформацією;
- з метою виконання вимог Політики захисту мережі мережу Розрахункового центру побудовано з використанням екранованих кабелів, мережеутворююче обладнання розміщено у захищеній серверній кімнаті з неводною системою пожежегасіння, мережу розділено на VLAN(и), а віддалений доступ співробітників до ресурсів мережі та використання WiFi заборонені;
- визначено перелік ресурсів СУІБ, розроблені та доведені до співробітників відповідні інструкції з припустимого використання засобів обчислювальної техніки, роботи з інформаційними ресурсами, мережею Інтернет та електронною поштою / електронною поштою НБУ;
- розроблено та затверджено План забезпечення безперервного функціонування та відновлення критичних інформаційних систем Розрахункового центру, який передбачає наявність задокументованих технологій з багаторівневого резервного копіювання та відновлення баз даних критичних інформаційних систем, та використання ресурсів віддаленого резервного пункту;
- визначено перелік критичних бізнес-процесів, зроблено їх опис та розроблені технологічні карти їх взаємодії;
- впроваджено вимоги Політики управління паролями та Політики чистого стола – паролі та логіни, що забезпечують доступ співробітників до інформаційних систем та ресурсів РЦ мають відповідну структуру та періодичність оновлення, розроблені відповідні процедури надання / припинення доступу користувачів до інформаційних ресурсів; здійснюється автоматичне блокування робочого стола або працюючих додатків критичних інформаційних систем у певних умовах;
- введено заборону вільного та неконтрольованого використання змінних носіїв даних, засобами Active Directory на робочих станціях користувачів відключено можливість роботи зі змінними носіями та записуючими пристроями, та відповідні вимоги доведено до працівників Банку.

Внутрішній аудит

У Розрахунковому центрі у 2013 році була створена Служба внутрішнього аудиту, яка функціонує як самостійний структурний підрозділ Банку та підпорядковується Спостережній раді. У штаті служби працює 2 аудиторів разом із керівником.

У 2017 році Правління Розрахункового центру за ініціативи служби внутрішнього аудиту (далі – СВА) забезпечило сприяння проведенню запланованих у 2017 році перевірок діяльності Розрахункового центру за такими напрямками:

- забезпечення контролю за наявністю основних засобів та інших необоротних активів банку;
- ефективність функціонування системи управління інформаційною безпекою банку;
- ефективність системи внутрішнього контролю при здійсненні розрахунково-клірингової діяльності Розрахункового центру;
- аудит ефективності системи внутрішнього контролю з питань роботи з дебіторською заборгованістю Банку;
- ефективність системи внутрішнього контролю з питань дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, (у тому числі щодо достатності вжитих заходів з управління ризиками легалізації кримінальних доходів/фінансування тероризму);
- стан та якість виконання рекомендацій Національного банку України за результатами проведеного інспектування у 2016 році;
- ефективність системи внутрішнього контролю по операціях з цінними паперами та депозитними сертифікатами Національного банку України та оцінка впливу ризиків за такими операціями на рівень капіталу банку.

Результати здійснених СВА перевірок та наданих рекомендації щодо удосконалення функціонування системи внутрішнього контролю були розглянуті головою Правління. З метою виконання наданих рекомендацій, головою Правління були видані накази щодо усунення недоліків та виконання рекомендацій за результатами аудиторських перевірок та здійснювався контроль за їх виконанням. Також Правлінням банку приймалися рішення про затвердження змін до внутрішніх документів банку з метою виконання рекомендацій СВА.

Правління банку на постійній основі взаємодіє зі Службою внутрішнього аудиту, яка в межах своєї компетенції приймає участь у розбудові та удосконаленні системи внутрішнього контролю в Розрахунковому центрі з метою дотримання вимог законодавства України при здійсненні банківських операцій, збереження надійної та достовірної системи обліку та звітності, зниження банківських ризиків.

Також, у 2017 році Правлінням банку за ініціативи Спостережної ради була організована та профінансована участь СВА в незалежному зовнішньому оцінюванні функції внутрішнього аудиту банку, здійсненої відповідно до Міжнародних стандартів внутрішнього аудиту.

Засідання Правління

У 2017 році Правління Розрахункового центру неодноразово збиралось для обговорення питань оперативної діяльності та прийняття колегіальних рішень.

Так, за цей період було проведено 65 засідань Правління та прийняті рішення, зокрема, щодо розгляду та затвердження внутрішніх положень, регламентів, порядків, інструкцій та змін до них; визначення тривалості робочого дня, операційного дня, операційного часу; змін кількісного та персонального складу комітетів, затвердження змін до тарифів на послуги Розрахункового центру, про виконання заходів з фінансового моніторингу тощо.

Голова Правління

(підпис)

Ю.І.Шаповал

Розвиток та функціонування інформаційної системи Розрахункового центру у 2017 році.

Протягом звітнього періоду програмний комплекс “Клірингова система”, призначений для автоматизованого обліку та обігу зобов’язань/прав за цінними паперами та грошовими коштами на клірингових рахунках/субрахунках учасників клірингу та клієнтів учасників клірингу, та виконання розрахунково-клірингових процедур, зазнав декілька оновлень та модернізацій.

Було розроблено наступні нові функції / операції:

- функцію з обробки та завантаження до системи розрахунків реєстру повідомлень від фондових бірж щодо переліку договорів за цінними паперами з центральним контрагентом, які були укладені протягом поточного операційного дня, але розрахунки за якими повинні бути виконані у майбутньому;
- функцію перегляду інформації щодо договорів за цінними паперами, які укладені на фондових біржах, за усіма фондовими біржами одночасно з можливістю швидкого пошуку інформації за параметрами договору;
- функцію щодо щоденного розрахунку справедливої вартості державних цінних паперів, яка базується на порівняльному використанні справедливої вартості, що розраховується та публікується НБУ, та розрахованих протягом операційного дня за результатами виконаних розрахунків показників “початковий VWAP” та “поточний VWAP” (Volume Weighted Average Price);
- функції з ведення довідників “Види комісій” та “Розміри комісій” для розрахунку комісій щодо договорів за цінними паперами, укладених на біржовому ринку та забезпечених зустрічними договорами з боку зобов’язань / прав за грошовими коштами та / або цінними паперами згідно з тарифами, затвердженими Протоколом засідання Правління N 35 від 21.08.2017 року;
- функцію з формування (розрахунку) рейтингів брокерів за довільний період за показниками “кількість підсумкових проводок за операціями з поставки цінних паперів проти оплати на біржовому ринку з використанням технології “неттінгу””, “кількість підсумкових проводок за операціями з поставки цінних паперів проти оплати на біржовому ринку з використанням технології “gross””, “кількість підсумкових проводок за операціями з поставки цінних паперів проти оплати на позабіржовому ринку”, “середньоденний залишок грошових коштів на клірингових рахунках/субрахунках учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу”;
- тестову модель обліку гарантійного забезпечення у вигляді грошових коштів для забезпечення виконання договорів щодо цінних паперів, укладених на позабіржовому ринку;
- тестову операцію N 92 “Поставка цінних паперів проти оплати на позабіржовому ринку з гарантійним забезпеченням”;
- тестову операцію N 81 “Блокування зобов’язань/прав за грошовими коштами у якості гарантійного забезпечення”;
- тестову операцію N 83 “Розблокування зобов’язань/прав за грошовими коштами, заблокованих у якості гарантійного забезпечення”;
- тестову операцію N 82 “Переказ зобов’язань/прав за грошовими коштами, заблокованих у якості гарантійного забезпечення”.

Окрім розробки та впровадження нових функцій у програмному комплексі “Клірингова система” було доопрацьовано наступні діючі функції та підсистеми:

- функцію з зарахування зобов'язань / прав за грошовими коштами до облікової системи розрахунків із вхідного інтерфейсу з АБС БАРС “Міленіум” та автоматизованого виконання операції 32 “Зарахування зобов'язань/прав за ГК” – розроблено можливість зарахування грошових коштів до системи розрахунків без використання поточного рахунку учасника клірингу;
- функцію зі списання зобов'язань / прав за грошовими коштами з облікової системи розрахунків до вихідного інтерфейсу з АБС БАРС “Міленіум” та автоматизованого виконання операцій 34 та 84 “Списання зобов'язань/прав за ГК” – розроблено можливість списання грошових коштів із системи розрахунків без використання поточного рахунку учасника клірингу;
- функцію з розрахунку комісій щодо договорів за цінними паперами, укладених на біржовому ринку та забезпечених зустрічними договорами з боку зобов'язань/прав за грошовими коштами та/або цінними паперами згідно з тарифами, затвердженими протоколом засідання Правління N 35 від 21.08.2017 року, та функції з формування відповідних файлів-повідомлень для фондових бірж.

Протягом звітнього програмний комплекс “Інтернет-кліринг” зазнав наступні оновлення:

- розроблено нову функцію перегляду таблиці справедливої вартості державних цінних паперів, яку на щоденній основі розраховує ПАТ “РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР”, та таблиць-протоколів змін показників “Поточний VWAP” та “Справедлива вартість РЦ” протягом операційного дня, із забезпеченням швидкого пошуку інформації;
- розроблено нові функції з моніторингу термінів дії та блокування сертифікатів електронного цифрового підпису та печатки, які використовуються у системі “Інтернет-кліринг”, як у адміністраторському модулі системи (ClientSC) так і у Web-інтерфейсі брокерів;
- доопрацьовано функції з перегляду переліків анкет клірингових рахунків/субрахунків брокера/клієнтів брокера, вигодоодержувачів та розпорядників рахунків – додано ознаки закриття та блокування рахунків, та можливість сортування за даними ознаками;
- доопрацьовано функції з перегляду анкет клірингових рахунків/субрахунків брокера/клієнтів брокера, вигодоодержувачів та розпорядників рахунків (юридичних та/або фізичних осіб) – додано показник “стан ідентифікації”, поточне значення якого відображає етапи виконання процедур ідентифікації/скасування ідентифікації реквізитів рахунків у депозитаріях НБУ та ПАТ “НДУ”.

Протягом 2017 року система автоматизації банку (САБ) “БАРС Міленіум” зазнала декілька оновлень та модернізацій:

- у зв'язку зі змінами до Правил організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України, затверджених постановою Правління НБУ № 129 від 01.03.2016 року, виконані відповідні доопрацювання САБ щодо складання форм статистичної звітності;
- у зв'язку з запровадженням вимог Міжнародного стандарту фінансової звітності 9 “Фінансові інструменти” у бухгалтерському обліку та звітності банків України та з метою завчасного опрацювання питань, пов'язаних з переходом на МСФЗ 9, виконані відповідні доопрацювання САБ;
- на виконання законодавства України в частині протидії легалізації кримінальних доходів, а також керуючись рекомендаціями, наданими Національним банком України у листі від 16.06.2014 № 48-304/30750, та Державною службою фінансового моніторингу від 13.06.2016 року, здійснені відповідні заходи з доопрацювання САБ стосовно завантаження файлу з інформацією щодо застосування індивідуальних санкцій Ради Європейського Союзу / Сполучених Штатів Америки (в тому числі OFAC) до бази даних САБ, з можливістю його періодичного оновлення;

- доопрацьовано підсистему нарахування комісій згідно з новими тарифами, які діють з 01.01.2018 року.

Протягом звітнього періоду також зазнала змін система дистанційного обслуговування клієнтів – CORP2 “Інтернет-банкінг” (“Інтернет-банкінг”). В системі Інтернет-банкінг розроблено процедури автоматичної перевірки та блокування доступу користувачів, у яких закінчився термін дії ключів ЕЦП.

Протягом звітнього періоду щомісячно виконувався комплекс робіт з оновлення версій бази даних СБО ProFIX/Suite та її модулів, які згідно з умовами договору ТОВ “ProFIX” періодично надає Розрахунковому центру, проводились поточні роботи з доопрацьовування та введення до експлуатацію модернізованих звітів, з метою розширення функціональних можливостей СБО та забезпечення її актуалізації у відповідності зі змінами нормативної бази України та вимогами щодо бухгалтерського обліку. На даний час Розрахунковий центр використовує ProFIX/Suite версії 17.4.2.

Разом із зазначеним у 2017 році встановлено, налагоджено та впроваджено у промислову експлуатацію нову версію програмного забезпечення SWIFT Alliance Entry 7.1.40 (стандарт 2017 року) на основному та резервному серверах SWIFT.

Перелік внутрішніх документів Розрахункового центру, затверджених Правлінням у 2017 році (нових або у нових редакціях)

1. Положення про структурні підрозділи Розрахункового центру (загальною кількістю 18 внутрішніх документів);
2. Посадові інструкції у кількості 38 штук;
3. Облікова політика на 2018 рік;
4. Правила публічного акціонерного товариства "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках";
5. Правила клірингу Розрахункового центру;
6. Положення про тарифну політику;
7. Положення про діловодство;
8. Положення про експертну комісію з проведення експертизи цінності документів;
9. Інструкція з опрацювання документів за категоріями «ВХІДНІ», «ВХІДНИЙ ПАКЕТ», «ВИХІДНІ»;
10. Інструкція з опрацювання розпоряджень та наказів з основної діяльності за категорією «Нормативно-розпорядчі документи»;
11. Політика антивірусної безпеки;
12. Регламент управління інцидентами інформаційної безпеки;
13. Політика контролю доступу;
14. Положення про розмежування доступу до інформаційних ресурсів;
15. План дій персоналу Розрахункового центру в умовах епідемії;
16. Політика безпеки приміщень, обладнання і персоналу;
17. Політика захисту мережі;
18. Політика інформаційної безпеки;
19. Політика криптографічного захисту інформації;
20. Політика припустимого використання ресурсів СУІБ;
21. Політика управління безперервністю діяльності;
22. Положення щодо застосовності заходів інформаційної безпеки;
23. Вимоги з інформаційної безпеки;
24. Опис фізичного середовища, організації фізичної безпеки та безпеки інфраструктури;
25. Загальний звіт оцінки ризиків критичних бізнес-процесів інформаційної безпеки;
26. План оброблення ризиків інформаційної безпеки;
27. Політика визначення критичних бізнес-процесів;
28. Перелік бізнес-процесів / банківських продуктів;
29. Політика обміну інформацією;
30. Політика управління інформаційною безпекою;
31. Політика управління паролями;
32. Політика чистого стола / чистого екрану;
33. Положення про забезпечення безпеки при роботі з носіями даних у Розрахунковому центрі;
34. Положення про управління інформаційними ризиками критичних бізнес-процесів;
35. Процедура моніторингу функціонування системи управління інформаційною безпекою;
36. Положення щодо порядку моніторингу та виявлення несанкціонованої діяльності з оброблення інформації;
37. Положення про управління змінами;
38. Положення про порядок і контроль управління змінами у засобах оброблення інформації та телекомунікаційних системах;

39. Положення про систему правового електронного документообігу;
40. Інструкція про порядок та метод опрацювання документів, що містять інформацію з обмеженим доступом та пересилаються системою Електронної пошти НБУ у захищеному режимі, засобами АРМ-інформаційний (Задача «Т»);
41. Інструкція з опрацювання вхідних документів за категоріями «ЗАЯВИ» та «РОЗПОРЯДНИКИ»;
42. Інструкція про порядок реєстрації, використання, зберігання та доступу до документів, справ, та інших носіїв інформації, що містять банківську, комерційну таємницю та конфіденційну інформацію;
43. Правила фінансового моніторингу;
44. Програма ідентифікації, верифікації та вивчення клієнтів;
45. Порядок доступу до документів Розрахункового центру з питань фінансового моніторингу;
46. Програма здійснення фінансового моніторингу за напрямками діяльності Розрахункового центру в процесі обслуговування клієнтів;
47. Програма навчання та підвищення кваліфікації працівників;
48. Програма управління комплаєнс-ризиком фінансового моніторингу;
49. Положення про виплати на користь власників цінних паперів з рахунків Центрального депозитарію та депозитарних установ, які відкриті в Розрахунковому центрі;
50. Положення про порядок ведення бази даних вкладників-фізичних осіб, надання звітності та сплати зборів до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб;
51. Положення про організацію валютного контролю за валютними операціями;
52. Положення про здійснення розрахунків в іноземній валюті через кореспондентські рахунки, відкриті в уповноважених банках України, банках-нерезидентах;
53. Положення про порядок здійснення інвентаризації активів та зобов'язань;
54. Положення про формування, звіряння та зберігання меморіальних документів дня;
55. Положення про оплату праці працівників Розрахункового центру;
56. Положення про нарахування, списання та документальне оформлення комісій за надані послуги;
57. Положення про облік запасів матеріальних цінностей;
58. Положення з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів;
59. Положення про здійснення міжбанківських операцій;
60. Положення про здійснення розрахунків у Розрахунковому центрі у національній валюті відповідно до стандартів системи SWIFT;
61. Положення про здійснення операцій РЕПО з державними цінними паперами;
62. Положення про облік та договірне списання коштів з клієнтів;
63. Положення про особливості обслуговування рахунків та виконання операцій по рахунках банків-клієнтів, у яких запроваджена тимчасова адміністрація;
64. Положення про здійснення Розрахунковим центром операцій з державними цінними паперами;
65. Положення про операційну діяльність;
66. Регламент обслуговування клієнтів;
67. Регламент провадження клірингової діяльності
68. Порядок виконання Розрахунковим центром заходів щодо арешту та примусового списання коштів з рахунків клієнтів;
69. Порядок виконання процедур відкриття рахунків;
70. Положення про відкриття, використання та закриття рахунків;
71. Порядок формування, зберігання та доступу до справ з юридичного оформлення рахунку клієнта;
72. Правила виконання клірингу зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, які забезпечені правами на отримання коштів / цінних паперів на підставі відповідних зустрічних зобов'язань;

73. Тимчасовий порядок здійснення обліку вигодоодержувачів за фінансовим операціями в системі клірингового обліку;
74. Порядок виконання процедур надання Розрахунковим центром інформації на запит (з дозволу) клієнта для аудиторської фірми;
75. Порядок використання печаток та штампів;
76. Положення про політику управління активами і пасивами;
77. Положення про визначення розміру кредитного ризику та формування і використання резервів під зменшення корисності за дебіторською заборгованістю;
78. Положення про Систему дистанційного обслуговування "Інтернет-банкінг";
79. Положення про Систему дистанційного обслуговування клірингових рахунків / субрахунків "Інтернет-кліринг";
80. Порядок виконання процедур блокування, поновлення та скасування сертифікатів відкритих ключів електронного цифрового підпису, блокування та розблокування доступу користувачів до Системи дистанційного обслуговування "Інтернет-банкінг" та Системи дистанційного обслуговування клірингових рахунків / субрахунків "Інтернет-кліринг";
81. Процедура антикризового управління в Розрахунковому центрі у разі виникнення системної або близької до системної кризи ліквідності.